

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Távmeghallgatás a civilisztikai eljárásokban

Szerző:

dr. Heinemann Csilla

Budapest, 2019. július 30.

I. Bevezetés

A bírósági eljárások elektronizációjának története több mint egy évtizedes múltra tekint vissza. A jogalkotó elsőként 2008-ban a cégeljárásokban, 2013-tól kezdődően fokozatosan a civilisztikai perekben, 2015-től pedig a civil szervezetek nyilvántartási eljárásaiban, a csőd- és felszámolási ügyekben, illetőleg szűk körben a büntetőeljárásokban vezette be az elektronikus kapcsolattartást. Fontos mérföldkő 2018. január 01. napja, hiszen ettől az időponttól kezdődően valamennyi bírósági peres és nem peres eljárásban már teljes körű az elektronikus ügyintézés.

A digitális evolúció egyik állomása a távmeghallgatás bevezetése. A jogintézményre vonatkozó szabályok kodifikálására a büntetőeljárásokat érintően már 2003-ban, a civilisztikai ügyekben 2015-ben került sor. A jogalkotási folyamatot a bíróságokon végbemenő technológiai fejlődés ugyanakkor csak lemaradásokkal tudta követni. A távmeghallgatást biztosító infrastruktúra a szabályozás hatálybalépését követően egészen 2018-ig csak szűk körben épült ki a bíróságokon, így az alkalmazásával elérni kívánt jogalkotói célok kezdetben csekély mértékben valósulhattak meg.

A bíróságok digitalizációjának fontos építőköve a távmeghallgatás országos szintű bevezetése. A távmeghallgatás országos, univerzális alkalmazását biztosító műszaki, informatikai rendszer kiépítésének első szakasza a bíróságokon - az új eljárásjogi törvények hatálybalépését követően - csak 2018. év végén zárult le, így a bírósági eljárásokban a távmeghallgatás „aranykora” még nem köszöntött be. Mindenesetre e technológia használatával lefolytatott eljárási cselekmények száma hónapról hónapra növekvő tendenciát mutat mind a hazai, mind a határon átívelő alkalmazást érintően.

A távmeghallgatás területén megvalósult innováció napjainkban felgyorsult, a bíróságokon kialakított távmeghallgatási végpontok száma folyamatosan növekszik, a rendszer működése is egyre optimálisabb, amelynek mind a bírósági szervezet, mind az ügyfelek egyaránt nyertesei.

A távmeghallgatási rendszer országos szintű kiépítésével és a technológia használatának ösztönzésével elérni kívánt célok a bírósági eljárások időszerűségi mutatóinak javítása, az eljárások átláthatóságának növekedése, a bíróságok szolgáltató jellegének erősítése, valamint a tértől és időtől független ítélezés megvalósítása.

A hazai bírósági távmeghallgatási infrastruktúra fejlesztése szempontjából fontos állomás a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ Zrt.) „Elektronikus megoldás az eltérő földrajzi helyszíneken történő közigazgatási ügyintézés munkaszervezésének és kommunikációjának fejlesztésére” című projektjéhez való csatlakozás.¹ A projekt keretében országszerte több mint 100 távmeghallgatásra alkalmas végpontot alakítottak ki a bíróságokon, járási és kormányhivatalokban, kormányablakokban, illetve büntetés-végrehajtási intézményekben. A végpontok jelentős részét, 72 db-ot a bírósági tárgyalótermekben szerelték fel.² Az első bírósági végpontot 2018. áprilisában az Egri Törvényszéken létesítették, a további 71 végpont kialakítása és üzembe helyezése 2018. szeptemberéig valósult meg. A fejlesztésnek köszönhetően már minden törvényszéken és székhelyi járásbíróságon van működőképes távmeghallgatási rendszer.

A bíróságokat érintő távmeghallgatás továbbfejlesztése szempontjából kiemelkedő jelentőségű az Országos Bírósági Hivatal (OBH) és a NISZ Zrt. között 2019. február 12-én megkötött együttműködési megállapodás. E stratégiai megállapodás a bírósági távmeghallgatási infrastruktúra bővítése, a rendszer optimális működésének biztosítása, valamint új funkcióinak bevezetése szempontjából kulcsfontosságú.³

A tanulmány átfogóan ismerteti a távmeghallgatás hatályos civilisztikai jogszabályi hátterét, jogi szabályozását, nemzetközi kitekintés keretében felvázolja az uniós tagállamokkal és harmadik országokkal biztosított alkalmazási lehetőségeket. Összefoglalja a távmeghallgatás használatát

---

¹ Az OBH Elnökének 2016. évi beszámolója
https://birosag.hu/sites/default/files/2018-09/2016_eves_beszamolo.pdf 2019.07.10.

² Hetvenkét bírósági végponton telepítették a távmeghallgatáshoz szükséges infrastruktúrát
<https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/hetvenket-birosagi-vegponton-telepitettek-tavmeghallgatashoz-szukseges> 2019.07.10.

³ Fejlődik a távmeghallgatás: Együttműködési megállapodást kötött az OBH és a NISZ Zrt.
<https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/fejlodik-tavmeghallgatas-egyuttmukodesi-megallapodast-kotott-az-obh-es> 2019.07.11.

mellett szóló érveket, e technológia alkalmazásának előnyeit, egyúttal szól a hazai bírósági tapasztalatokról. Végül a hatályos szabályozás tükrében áttekinti a távmeghallgatás jövőben prognosztizálható fejlődési irányait, fejlesztési javaslatokat fogalmaz meg.

A tanulmányban - közérthetőségi okokból - a távmeghallgatást és az eljárási törvényekben foglalt megnevezéseket szinonim fogalomként használom.

II. Elektronikus hírközlő hálózat alkalmazása a civilisztikai eljárásokban

1. Jogszabályi háttér

A civilisztikai eljárások körében elsőként a határon átnyúló ügyekben vetődött fel a távmeghallgatás szükségessége, melyre vonatkozóan a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet (EU bizonyítási rendelet) tartalmaz rendelkezéseket.

A civilisztikai eljárásokban a távmeghallgatásra vonatkozó hazai szabályozást a jogalkotó 2015. évben vezette be. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régii Pp.), valamint egyéb eljárásjogi és igazságügyi törvények módosításáról szóló 2015. évi CLXXX. törvény a régi Pp. Hetedik részét a XXVIII/A. Fejezettel egészítette ki, mely a zártcélú távközlő hálózat útján történő meghallgatás szabályait rögzíti. E jogintézmény bevezetése szorosan összefügg az elektronikus kapcsolattartást is lehetővé tevő modern információs technológiák igazságszolgáltatásban való térnyerésével. A szabályozás biztosította a felek, tanúk, szakértők meghallgatásának, kihallgatásának távmeghallgatás útján történő lefolytatását.

A részletszabályokat külön végrehajtási rendelet, a polgári eljárásban a tárgyalás, valamint a személyes meghallgatás zártcélú távközlő hálózat útján történő megtartásáról szóló 3/2016. (II. 22.) IM rendelet rögzítette.

A hatályos nemzeti szabályozást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) XLVII. Fejezete tartalmazza. A törvény a jelenlegi jogszabályi környezettel összhangban a zártcélú távközlő hálózat megnevezés helyett új terminológiát, az elektronikus hírközlő hálózat megnevezést vezetett be. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) - lényegében a Pp. vonatkozó szabályainak mögöttes alkalmazásával - is biztosítja e technológia közigazgatási perekben való használatát.

A Pp. rendelkezései mellett a részletszabályokat az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételéről a polgári eljárásban a tárgyalás, a meghallgatás elektronikus hírközlő hálózat útján történő megtartásáról szóló 19/2017. (XII.21.) IM rendelet (R1 rendelet) foglalja össze.

A hatályos európai uniós szabályozást az EU bizonyítási rendelet és a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló 861/2007 EK európai tanácsi és parlamenti rendelet (Bagatell rendelet), továbbá az Európai Unió tanácsának 2015/C250/01. sz. ajánlása tartalmazza. A nemzetközi szabályozást Magyarországon a 2004. évi CXVI. törvénnyel kihirdetett, a polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételtől szóló, Hágában, 1970. március 17. napján kelt Egyezmény (Hágai Egyezmény) fogja össze.

2. Kapcsolódás a tárgyalótermi kép- és hangrögzítéshez

Az elektronikus hírközlő hálózat igénybevétele, mint bizonyos eljárási cselekmények lefolytatásának egyik lehetséges formája, valamint a képet és hangot egyidejűleg rögzítő folyamatos felvétel alkalmazása, mint a jegyzőkönyvkészítés egyik módja, egymástól elkülönülő, önálló szabályokkal bírnak. E két jogintézmény közötti kapcsolódási pontot az jelenti, hogy a technikai előírások folytán az alkalmazásukhoz szükséges infrastruktúra közel azonos. A tárgyalótermekben a távmeghallgatás céljára felszerelt technikai eszközök alkalmasak arra is, hogy az eljárási cselekményeket rögzítsék, azokról folyamatos kép- és hangfelvételt készítsenek, biztosítva e jegyzőkönyvkészítési mód minél szélesebb körben való gyakorlati alkalmazását.

Lényeges, hogy a Pp. a tárgyaláson továbbra is az írásbeli jegyzőkönyv készítését tekinti elsődlegesnek, ugyanakkor a bírósági eljárások átláthatósága, szabályszerűségének biztosítása érdekében széleskörűen lehetőséget biztosít a kép- és hangfelvétel útján történő jegyzőkönyvvezésre. A per érdemi tárgyalási szakában a bíróság hivatalból vagy a fél kérelmére elrendelheti a jegyzőkönyv képet és hangot egyidejűleg rögzítő folyamatos felvétel útján történő készítését, ha ehhez a szükséges technikai feltételek rendelkezésre állnak.⁴

---

⁴ Pp. 159.§ (4) bek.

A Pp. 630.§ (4) bekezdésében írt átmeneti rendelkezésre figyelemmel a bíróság 2019. december 31. napjáig a technikai feltételek fennállása esetén is mérlegelheti a fél folyamatos kép- és hangfelvétel útján történő jegyzőkönyvezés iránti kérelmének teljesítését. 2020. január 1-től kezdődően a fél ez irányú kérelme már csak a technikai feltétek hiányában utasítható el.

Az eljárási törvény mellett a folyamatos kép- és hangfelvétellel megvalósuló jegyzőkönyv készítését a polgári és közigazgatási bírósági eljárás anyagát rögzítő felvétel alkalmazásának részletes szabályairól szóló 24/2017.(XII.22.) IM rendelet (R2 rendelet) szabályozza.

Megjegyzendő, hogy a közigazgatási perekben a Pp. szabályait kell alkalmazni az eljárás anyagának rögzítésére,⁵ ugyanakkor e pertípusban nincs osztott perszerkezet, így az érdemi tárgyalási szak itt nem értelmezhető. Azonban az R2 rendelet részletes címe a jogalkotó azon szándékára utalhat, hogy a folyamatos kép- és hangfelvétel készítésével történő jegyzőkönyvezésnek a közigazgatási perben is lehetőséget kíván biztosítani.

3. Hatályos hazai szabályozás

A távmeghallgatásra vonatkozó általános szabályokat a jogalkotó a Pp. XLVII. Fejezetében a 622-627.§-okban kodifikálta az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó szabályozást követően. Az eljárási törvény a bizonyítási eljárás általános (277. § (3) bekezdés) és a bizonyításfelvétel különös szabályai (280.§) között is tartalmaz előírásokat a távmeghallgatást érintően. A Pp. 628.§ (2) bekezdés f) pontjában írt felhatalmazás alapján a részletszabályokat az R1 rendelet rögzíti.

A közigazgatási perekben jelenleg a távmeghallgatás elvi lehetősége biztosított. A Kp. 6.§-ban és 29.§ (2) bekezdésében írt utaló rendelkezések értelmében - az utóbbi § második mondatában foglalt speciális szabályok figyelembevételével - a Pp. távmeghallgatásra vonatkozó szabályai megfelelően alkalmazandók a közigazgatási perekben is.

---

⁵ Kp. 36.§ (1) bek. h) pont

Hangsúlyozandó, hogy - a büntetőeljárásokat érintő szabályozással ellentétben - a civilisztikai ügyekben jelenleg nincs olyan ügytípus vagy eljárási cselekmény, amelyre nézve a jogszabály kötelezően előírja a távmeghallgatás alkalmazását.

3.1. Új Pp. által bevezetett újdonságok, alkalmazási kör

A Pp. 2018. január 1-jével új terminológiát vezetett be, a zártcélú távközlő hálózat megnevezés helyett már az elektronikus hírközlő hálózat megnevezést alkalmazza. Az eltérő cím megjelenését egyrészt a technikai feltételek változása, másrészt az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (E-ügyintézési törvény) 1.§ 30. pontjában rögzített fogalomrendszerrel való szabályozási összhang megteremtése is indokolta.

Az eljárási törvény megőrzi a régi Pp. szabályait azzal, hogy tovább bővíti a távmeghallgatás útján történő bizonyításfelvétel lehetőségeit, azt kiterjeszti a szemlére⁶ is. Eszerint a felek és más perbeli személyek, a tanúk, a szakértők meghallgatása mellett már a szemle is lefolytatható elektronikus hírközlő hálózat útján.⁷

3.2. Az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételének elrendelése

A Pp. már a bizonyítási eljárás általános szabályai között alapvetésként rögzíti, hogy a bizonyításfelvétel történhet elektronikus hírközlő hálózat igénybevételével, ha annak az eljárási törvényben meghatározott feltételei fennállnak.⁸ A bizonyításfelvétel különös szabályainál nyomatékosítja, hogy a bíróság a XLVII. Fejezet rendelkezései szerint a meghallgatást elektronikus hírközlő hálózat útján is foganatosíthatja, ha a bizonyításfelvétel során a fél és más perbeli személy, a tanú, valamint a szakértő meghallgatása szükséges.⁹

A jogintézmény rendeltetése tehát a felek, más perbeli személyek, a tanúk, szakértők meghallgatása, továbbá a szemle lefolytatása elektronikus hírközlő hálózat útján. A szemle ily módon történő

---

⁶ Pp. 329.§

⁷ Pp. 622. § (1) bek.

⁸ Pp. 277.§ (3) bek.

⁹ Pp. 280.§

megtartásának szükségképpen kritériuma, hogy annak e technológia igénybevételével való foganatosítása ellen a szemletárgy birtokosa ne tiltakozzon.¹⁰

A Pp. a távmeghallgatás alkalmazásának opcionális feltételeit is rögzíti, melyek az alábbiak:

- az célszerűnek látszik, különösen ha az az eljárás lefolytatását meggyorsítja,
- a meghallgatás a tárgyalás, illetve a személyes meghallgatás kitűzött helyszínén jelentős nehézséggel vagy aránytalan többletköltséggel járna, vagy
- ezt a tanú személyes védelme indokolja.¹¹

A „célszerűnek látszik” körülmény fennállásának megállapítása a bíró mérlegelési körébe tartozik, csak esetről-esetre dönthető el. Következésképpen kizárólag az eljáró bíró döntésétől, szándékától függ, hogy mely eljárásban tartja indokoltnak a bizonyításfelvétel ezen módját.

A Pp. 622. § (1) bek. a)-c) pontjában írt vagylagos kritériumokat áttekintve megállapítható, hogy a jogintézmény alkalmazása mellett az eljárások, eljárási cselekmények időszerúségi mutatóinak javítására, azok egyszerűbbé, hatékonyabbá, költségkímélőbbé tételére, a védelemben részesítendő meghallgatott személy biztonságának növelésére irányuló jogalkotói szándék húzódik.

A civilisztikai eljárásokban a távmeghallgatást a fél indítványozhatja vagy a bíróság hivatalból is elrendelheti. A bíróság akár a fél kérelmére, akár hivatalból rendeli el az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételét vagy utasítja el az erre irányuló kérelmet, végzés formájában dönt. Az elrendelésről vagy az elutasításról a bíróság pervezető, külön nem fellebbezhető végzéssel határoz.¹² A bizonyításfelvétel ezen módjának alkalmazása során a bíróságot a felek kérelmei nem kötik, saját mérlegelése alapján dönt. Ugyanakkor a határozathozatal során indokolt szem előtt tartani, hogy a távmeghallgatás bizonyos esetekben gyorsítja az eljárás lefolytatását, időmegtakarítást eredményez, a költségeket csökkenti és hozzájárulhat a tanú személyes védelméhez.

A bíróság az elutasító végzést a feleknek (jogi képviselőknek), míg az elrendelő végzést a tárgyalásra, a személyes meghallgatásra vagy a szemlére szóló idézéssel együtt a megidézettnek kézbesíti,

---

¹⁰ Pp. 622. § (1) bek.

¹¹ Pp. 622. § (1) bek. a)-c) pont

¹² Pp. 340.§ c) pont, 365.§ (2) bek. b) pont

egyúttal haladéktalanul megküldi az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatáshoz elkülönített helyiséget biztosító bíróságnak, illetve egyéb szervnek.¹³

3.3. Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás lefolytatása

3.3.1. Jelenlét és azonosítás a meghallgatáson

Az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személynek és a szemletárgy birtokosának - a bíróság vagy az egyéb szerv épületében - az erre a célra kialakított helyiségben (továbbiakban: elkülönített helyiségben) kell megjelenie és a meghallgatás ideje alatt jelen lennie.¹⁴ Az elkülönített helyiségben fentiekén túl kizárólag az a személy lehet jelen, akinek a jelenlétét a törvény a meghallgatandó személyre figyelemmel előírja vagy megengedi. Ezt minden esetben az ügy egyedi sajátosságai alapján kell megítélni. Ilyen személy lehet pl. a tolmács, a támogató, a gondnok, a kiskorú gyermek törvényes képviselője. Az elkülönített helyiségben mindemellett a távmeghallgatáshoz szükséges technikai eszközök működését biztosító, kezelő személy jelenléte biztosított.¹⁵

Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás során a Pp. 624.§ (2) bekezdése alapján a tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó rendelkezéseket szükséges alkalmazni azzal, hogy a nyilvánosságot a tárgyalás kitzűzött helyszínén kell biztosítani. A bizonyításfelvétel ezen módja esetén a hallgatóság, illetve a médiatartalom-szolgáltató érdekében eljáró személyek csak a tárgyalás kitzűzött helyszínén lehetnek jelen az általános szabályok szerint.¹⁶

Az elkülönített helyiségben a nyilvánosság a Pp. 624.§ (2) a)-c) pontja alapján korlátozott. E korlátozás a garanciája annak, hogy a bíróság a tárgyalás rendjét megfelelően fenntartsa, illetve hatékonyan kizárja a tanú befolyásolására irányuló esetleges kísérleteket.

---

¹³ Pp. 622§ (2) bek.

¹⁴ Pp. 624.§ (1) bek.

¹⁵ Pp. 624.§ (2) bek. a)-c) pont

¹⁶ Pp. 231-232.§

Az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személy személyazonosságának megállapítása a tárgyalást vezető elnök feladata.¹⁷ A személyazonosság igazolása a meghallgatott által rendelkezésre bocsátott adatok alapján és személyazonosságának igazolására alkalmas hatósági igazolványának vagy tartózkodásra jogosító okmányának jogszabályban meghatározott technikai eszközök közvetítésével történő bemutatásával történik.¹⁸ Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a dokumentumok ellenőrzése a tárgyalás kitézött helyszínén és az elkülönített helyiségben elhelyezett külön, dokumentum képét továbbító kamera segítségével történik. Mindemellett sor kerül a személyazonosító adatoknak a személyi adat- és lakcímnnyilvántartást végző hatóság nyilvántartásaiban szereplő adatokkal való összevetésére elektronikus úton vagy az adatbázisok közvetlen elérésével.¹⁹

Amennyiben a bíróság a tanú adatainak zárt kezelését rendelte el, az igazolvány technikai eszközök segítségével történő bemutatása során biztosítani kell, hogy a személyazonosság igazolására bemutatott dokumentumok tartalmát csak a tárgyalást vezető elnök tekinthesse meg.²⁰

A közigazgatási perekben a meghallgatandó személy azonosítására vonatkozó Pp.-ben írt szabályok speciális rendelkezéssel egészülnek ki. Amennyiben a meghallgatásra kerülő személynek személyazonossága igazolására alkalmas hatósági igazolványa vagy tartózkodásra jogosító okmánya nincs, akkor a tárgyalást vezető bíró a meghallgatás kezdetén és végén egyaránt rögzíti a meghallgatott által azonosításra közölt adatokat (név, születési hely, születési idő és anyja neve) és ezeket akként ellenőrzi, hogy összeveti a megelőző eljárás során rögzített adatokkal.²¹ Ez alapvetően menekültügyi és idegenrendészeti közigazgatási cselekményekkel kapcsolatos közigazgatási jogvitában fordulhat elő.

A tárgyalást vezető elnök állapítja meg azt is, hogy az elkülönített helyiségben csak olyan személyek tartózkodnak, akiknek a jelenlétét a törvény lehetővé teszi, továbbá, hogy a meghallgatandó személy eljárási jogai nem korlátozottak. Ez előbbi a gyakorlatban azt jelenti, hogy a meghallgatás

---

¹⁷ Pp. 624.§ (3) bek.

¹⁸ Pp. 624.§ (4) bek.

¹⁹ Pp. 624.§ (6) bek.

²⁰ Pp. 624.§ (5) bek.

²¹ Kp. 29.§ (2) bek.

megkezdésekor minden jelenlévő személynek meg kell neveznie magát és rögzíteni kell, hogy ki és milyen jogcímen tartózkodik az elkülönített helyiségben.

3.3.2. Meghallgatás lefolytatása

Garanciális szabály, hogy a meghallgatás megkezdésekor a tárgyalást vezető elnök tájékoztatja a meghallgatandó személyt arról, hogy a meghallgatására elektronikus hírközlő hálózat útján kerül sor.²² Szükséges ekkor röviden utalni arra is, hogy az elkülönített helyiségben tartózkodó meghallgatott személy eljárási jogai és kötelezettségei egyébként pontosan ugyanazok, mintha távmeghallgatási eszköz alkalmazása nélkül történne meg az eljárási cselekmény foganatosítása. Biztosítani kell továbbá, hogy az elkülönített helyiségben tartózkodó meghallgatott személy a tárgyalás menetét figyelemmel kísérhesse meghallgatásának befejezéséig.²³

A meghallgatás során biztosítani kell továbbá, hogy a tárgyalás kitűzött helyszínén jelen lévő résztvevők láthassák az elkülönített helyiségben a meghallgatott személyt, valamint a meghallgatott személlyel egyidejűleg ott tartózkodó valamennyi személyt. Emellett azt is garantálni kell, hogy az elkülönített helyiségnek minden pontja látható legyen a tárgyalást vezető elnök számára.²⁴

3.4. A jegyzőkönyvezés speciális szabályai

A távmeghallgatás esetén a jegyzőkönyvnek ki kell terjednie a Pp. általános rendelkezései között meghatározott tartalmi elemeken (Pp. 160.§) túl az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás lefolytatása körülményeire, valamint az elkülönített helyiségben jelenlévők személyének a rögzítésére is.²⁵ A lefolytatás körülményei körében indokolt rögzíteni különösen az elkülönített helyiség helyszínét, a kezelő személyt, a közvetítés technikai körülményeit, ideértve a technikai eszközök esetleges hibáját vagy nem szabályszerű működését, valamint a közvetítés megkezdésének és befejezésének időpontját. A jegyzőkönyvben külön fel kell tüntetni az elnök arra

---

²² Pp. 625.§ (1) bek.

²³ Pp. 625.§ (3) bek.

²⁴ Pp. 625.§ (2) bek.

²⁵ Pp. 627.§

vonatkozó megállapítását is, hogy a meghallgatott személy nincs korlátozva eljárési jogainak gyakorlásában.²⁶

Amennyiben a jegyzőkönyv készítésére nem folyamatos kép- és hangfelvétel útján kerül sor, a bíróság elrendelheti a tárgyalás kitűzött helyszínén és az elkülönített helyiségben történeteket rögzítő hangfelvétel vagy kép- és hangfelvétel készítését.²⁷ A civilisztikai eljárásokban a hatályos szabályok alapján tehát írásbeli jegyzőkönyv esetén nem szükségképpen kerül rögzítésre a távmeghallgatás hang-, illetőleg kép- és hanganyaga, csak akkor, ha annak elkészítését a bíróság elrendeli. A folyamatos felvétel hitelesítést követően jegyzőkönyvnek minősülő elektronikus közokirat.²⁸

3.5. A tanú adatainak zártan kezelése és a titkos meghallgatás

Az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételét indokoltta teheti a tanú személyes védelme is. Bizonyos esetekben már önmagában az is a tanú védelmét biztosítja, ha nem kell a tárgyalás helyszínén megjelennie és a felekkel vagy képviselőikkel találkoznia. A tanú védelmét erősíti a zárt adatkezelés, amelyre a távmeghallgatás esetén is van lehetőség.

A tanú adatainak zárt kezelésére - a Pp.-ben foglalt általános szabályok (285.§, 293.§) megfelelő alkalmazása mellett - az alábbi speciális rendelkezések alkalmazandók. A Pp. alapján, amennyiben a bíróság elrendelte a tanú adatainak zártan kezelését, a személyazonosság igazolására alkalmas dokumentum technikai eszköz közvetítésével történő bemutatása során biztosítani kell, hogy annak tartalmát csak a tárgyalást vezető elnök tekinthesse meg.²⁹ E védelmi intézkedés teljesíthetőségét a végponton található dokumentum képét továbbító kamera biztosítja.

A tanú védelmének leghatásosabb módja ugyanakkor a Pp. új jogintézményeként bevezetett titkos meghallgatás. Ekkor ugyanis sem a képmása, sem hangja nem válik megismerhetővé a felek számára,³⁰ sőt még a meghallgatásának helye sem lesz ismert. Ezek a védelmi intézkedések jelenleg kizárólag a

---

²⁶ R1 rendelet 8.§

²⁷ R1 rendelet 7.§ (1) bek

²⁸ R2 rendelet 2.§ a) pont

²⁹ Pp. 624.§ (5) bek.

³⁰ Pp. 626.§ (1) bek.

távmeghallgatási eszközök igénybevételével biztosíthatók, mivel a tanú személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságait a közvetítés során technikai úton kell eltorzítani,³¹ amely a kamerára és mikrofonra helyezhető, a hangot és képet torzító eszköz útján valósul meg.³² Lényeges, hogy a tanú adatainak zártan kezelését a jogszabály a bizonyításvétel ezen módja esetén is biztosítja.³³

3.6. Felvételek kezelése

A civilisztikai eljárásokban az elektronikus hírközlő hálózat útján tartott tárgyalás során készült felvételt az iratoktól elkülönítetten, zártan kell kezelni és az eljárás jogerős befejezésétől számított öt évig kell megőrizni.³⁴ A felvételek a bírósági szerveren tárolódnak. Fontos, hogy a felvételt - a tárgyaláson kívül - a felek, az ügyész és az eljárásban részt vevő egyéb személyek az erre a célra rendelt helyiségben, ügyfélfogadási időben meghallgathatják, megtekinthetik. A felvétel lejátszásakor biztosítani kell azonban, hogy azt jogosulatlan személy ne ismerhesse meg, tartalmát ne változtathassa vagy semmisíthesse meg, illetőleg ne másolhassa le. A felvételtől a felek, az ügyész és az eljárásban részt vevő egyéb személyek részére másolatot készíteni nem lehet.³⁵

4. Nemzetközi kitekintés

4.1. Uniós szabályozás

4.1.1. EU bizonyítási rendelet

A tagállami bíróság valamely polgári vagy kereskedelmi ügyben történő határozathozatal érdekében gyakran kényszerül arra, hogy más tagállamban folytasson le bizonyítást. Az elektronikus hírközlő

---

³¹ Pp. 626.§ (2) bek.

³² R1 rendelet 6.§

³³ Pp. 626.§ (2) bek.

³⁴ R1 rendelet 7.§ (2) bek.

³⁵ R1 rendelet 7.§ (3), (5) bek.

hálózat alkalmazása így uniós tagállami bíróság vonatkozásában is felmerülhet, melynek jogszabályi háttérét az EU bizonyítási rendelet rögzíti.

4.1.1.1. Hatály

A rendelet olyan polgári vagy kereskedelmi ügyekben alkalmazható, amelyekben egy tagállam bírósága az adott tagállam rendelkezéseivel összhangban kéri

- a.) egy másik tagállam illetékes bíróságát bizonyításfelvételre vagy arra, hogy
- b.) egy másik tagállamban közvetlenül folytathasson le bizonyítást.

A tagállamok közül Dánia esetében az EU bizonyítási rendelet nem alkalmazandó.³⁶

4.1.1.2. A kérelem előterjesztésének szabályai

A 4.1.1.1. a.) pont szerinti kérelmeket az a bíróság, amely előtt az eljárást megkezdték, illetve megindítani szándékozzák (megkereső bíróság) közvetlenül küldi meg valamely tagállam illetékes bíróságának (megkeresett bíróság) bizonyításfelvétel céljából.³⁷

Minden tagállam elkészíti a bizonyításfelvételre illetékes bíróságok listáját, melyben az egyes bíróságok területi illetékességét, valamint esetleges különleges szakterület szerinti hatáskörét is fel kell tüntetni.³⁸

Valamennyi uniós ország kijelöl egy központi szervet, amelynek feladata a bíróságok tájékoztatása, a továbbítással kapcsolatban esetlegesen felmerülő problémák megoldása, illetőleg kivételes esetekben a kérelem továbbítása az illetékes bíróságokhoz.³⁹

---

³⁶ EU bizonyítási rendelet 1.cikk (1) bek.

³⁷ EU bizonyítási rendelet 2.cikk (1) bek.

³⁸ EU bizonyítási rendelet 2.cikk (2) bek.

³⁹ EU bizonyítási rendelet 3.cikk (1) bek.

A kérelmek és a tájékoztatások nyelve a megkeresett tagállam hivatalos nyelve vagy egyéb olyan nyelv, amelynek elfogadását a megkeresett tagállam jelezte.⁴⁰

A kérelmeket formanyomtatványon kell előterjeszteni. A megkeresett bíróság hét napon belül igazolja vissza a kérelem átvételét formanyomtatványon. Az esetleges hiányok pótlása is formanyomtatványon történik.⁴¹

4.1.1.3. A határon átnyúló bizonyításfelvétel típusai

Az EU bizonyítási rendelet alapján két olyan eset lehetséges, amikor határon átnyúló bizonyításfelvételre videokonferencia keretében kerülhet sor. Ezek a 10-16. cikk szerinti, megkeresett bíróság előtti, ún. közvetett bizonyításfelvétel, valamint a 17. cikkben szabályozott megkereső bíróság általi, ún. közvetlen bizonyításfelvétel.

4.1.1.3.1. Bizonyításfelvétel a megkeresett bíróság előtt (közvetett bizonyítás)

Az EU bizonyítási rendelet biztosítja, hogy egy tagállami bíróság egy másik tagállami bíróságot megkeressen a szükséges bizonyítás lefolytatása céljából.

A megkeresett bíróság a kérelmet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem átvételét követő kilencven napon belül teljesíti a saját tagállamának joga szerint.⁴²

---

⁴⁰ EU bizonyítási rendelet 5. cikk

⁴¹ EU bizonyítási rendelet 4. cikk (1) bek., 7. cikk (1) bek., 8. cikk (1) bek.

⁴² EU bizonyítási rendelet 10. cikk (1)-(2) bek.

A megkereső bíróság kérheti a megkeresett bíróságtól, hogy a bizonyításfelvétel során használjon távközlés-technikai eszközöket, így például videokonferenciát. A magyar jogszabályi környezetben ez a távközlés-technikai mód az elektronikus hírközlő hálózat.

A megkeresett bíróság az ilyen igények teljesítését csak akkor tagadhatja meg, ha ez nem egyeztethető össze a megkeresett bíróság tagállamának jogával vagy ha az jelentős gyakorlati akadályba ütközik.⁴³

A felek, képviselőik, továbbá a megkereső és a megkeresett bíróság képviselői jelen lehetnek a megkeresett bíróság által végzett bizonyításfelvétel során, ha azt a megkereső bíróság tagállamának joga megengedi.⁴⁴

A videokonferencia útján történő bizonyításfelvétel iránti kérelem teljesítése esetén kép- és hangkapcsolat jön létre a megadott időpontban a magyar és a tagállami bíróság között, így akár a megkereső bíróság, akár a felek is voltaképpen jelen lehetnek az eljárásnál, amellyel a bizonyítékok értékelése fokozottan lehetővé válik. Ezen felül a megkeresett bíróság által meghatározott feltételek között, a megkereső bíróság képviselői és a felek részt is vehetnek az eljárási cselekményen, amely egy aktív közreműködés azzal a céllal, hogy a megkereső bíróság képviselői és a felek tevékenyen közreműködjenek a bizonyításfelvételben, akár kérdések feltevése útján is.

Megjegyzendő, hogy a megkeresett bíróság a saját eljárási nyelvén folytatja le a bizonyítást, így amennyiben a megkereső bíróságnak ennek megértéséhez tolmácsra van szüksége, arról neki szükséges gondoskodnia.

4.1.1.3.2. A megkereső bíróság által végzett közvetlen bizonyításfelvétel

---

⁴³ EU bizonyítási rendelet 10. cikk (3) bek.

⁴⁴ EU bizonyítási rendelet 11. cikk (1) bek. és 12. cikk (1) bek.

Az EU bizonyítási rendelet alapján lehetőség van arra is, hogy a megkereső bíróság közvetlenül folytassa le a bizonyítást a másik tagállamban. Magyarországon történő bizonyítás esetén ehhez az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztályának (IM NMF) jóváhagyása szükséges.⁴⁵

Közvetlen bizonyításvételnek csak akkor van helye, ha önkéntes alapon, kényszerítő intézkedések alkalmazása nélkül fogatosítható.⁴⁶

E bizonyításvételi mód esetén is lehetőség van az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételére, ebben az esetben a bizonyítás és így a videókapcsolat megszervezése is a megkereső bíróság feladata, amelyben az IM NMF nyújt segítséget. Ekkor a megkereső bíróság joga az irányadó a bizonyításra és a bizonyítást a saját nyelvén folytatja le.⁴⁷

4.1.2. Bagatell rendelet

A rendelet megteremtette a kis értékű követelések esetén alkalmazható európai eljárást, amelynek célja a határokon átnyúló, kis értékű követelésekkel kapcsolatos ügyek elbírálásának egyszerűsítése és felgyorsítása, továbbá a költségek csökkentése. A kis értékű követelések európai eljárása a tagállami eljárások alternatívájaként áll a peres felek rendelkezésére.⁴⁸

A rendelet hatálya azokra a határokon átnyúló polgári és kereskedelmi ügyekre terjed ki, amelyeknél a követelés értéke a keresetlevél hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság általi kézhezvételekor nem haladja meg az 5 000 EUR összeget, az összes kamat, kiadás és költség nélkül.⁴⁹

A tagállamok közül Dánia esetében a Bagatell rendelet nem alkalmazható.⁵⁰

A rendelet 8. cikke alapján a kis értékű követelések európai eljárásában a bíróság a tárgyalást a rendelkezésre álló videokonferencia vagy egyéb kommunikációs technológia igénybevételével is lefolytathatja, kivéve, ha az ügy sajátos körülményeiből adódóan az ilyen technológia alkalmazása

---

⁴⁵ Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlasza, Bizonyításvétel - Magyarország https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence-374-hu-hu.do?member=1 2019.07.17.

⁴⁶ EU bizonyítási rendelet 17. cikk (2) bek.

⁴⁷ EU bizonyítási rendelet 17. cikk (6) bek.

⁴⁸ Bagatell rendelet 1. cikk

⁴⁹ Bagatell rendelet 2. cikk (1) bek.

⁵⁰ Bagatell rendelet Preambulum (38) bek.

nem biztosítja az eljárás tisztességes lefolytatását. Rögzíti azt is, hogy amennyiben a meghallgatandó személy állandó lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye eltérő tagállamban van, akkor e személynek a tárgyaláson való részvételét videokonferencia vagy egyéb alkalmas távközlési technológia segítségével kell biztosítani, az EU bizonyítási rendeletben meghatározott eljárások igénybevételével.⁵¹

A rendelet 9. cikke a bizonyításfelvétel szabályairól rendelkezik. E körben explicit módon rögzíti, hogy a bizonyításfelvétel keretében tartott meghallgatást a bíróság végrehajthatja elektronikus hírközlő hálózat használatát útján.⁵²

4.1.3. Az Európai Unió Tanácsának 2015/C 250/01 sz. ajánlása

Az uniós jogforrások körében kiemelésre érdemes az Európai Unió Tanácsának 2015/C 250/01 számú, az igazságügy területén a határokon átnyúló videokonferenciák alkalmazásának előmozdítása és a legjobb gyakorlatok megosztása a tagállamokban és uniós szinten megnevezésű, kötéserővel nem rendelkező ajánlása (Ajánlás), mely ösztönzi a távmeghallgatás határon átívelő alkalmazását.

Az Ajánlás elismeri, hogy a videokonferencia hasznos eszköz és a benne rejlő lehetőségek nemcsak nemzeti szinten jelentősek, hanem különböző tagállamokat és akár harmadik országokat érintő határokon átnyúló helyzetekben is kitüntetett szerepük van. Rögzíti, hogy a határokon átnyúló ügyek esetében kulcsfontosságú, hogy a tagállamok igazságügyi hatóságai zavartalanul kommunikáljanak egymással, melyhez a videokonferencia hathatós segítséget nyújthat.⁵³

Az Ajánlás szerint a videokonferencia-technológia a bírósági eljárások minden típusa esetében alkalmazható és nagyobb rugalmasságot biztosít a bíróságok számára az eljárás résztvevőinek nyilatkozatai rögzítése tekintetében. Deklarálja, hogy a videokonferenciák elősegíthetik, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő tanúk - így például a gyermekek - kisebb stressznek legyenek kitéve, valamint elkerülhetővé teszik az utazást olyan esetekben, amikor más tagállambeli sértetteket,

---

⁵¹ Bagatell rendelet 8. cikk (1) bek.

⁵² Bagatell rendelet 9. cikk (3) bek.

⁵³ Ajánlás 6. pont

tanúkat vagy szakértőket kell meghallgatni. Ezen kívül e technológia alkalmazása csökkenti a meghallgatások következtében a nemzeti igazgatási szerveket terhelő költségeket.⁵⁴

4.2. Elektronikus hírközlő hálózat alkalmazása Dánia és nem EU tagállamok esetén

Elektronikus hírközlő hálózat igénybevétele Magyarország viszonylatában nem csak az uniós tagállamokkal lehetséges, hanem a Hágai Egyezmény alapján további 19 országgal (Albánia, USA, Argentína, Ausztrália, Belorusszia, Bosznia és Hercegovina, India, Izland, Izrael, Kínai Népköztársaság, Koreai Köztársaság, Liechtenstein, Macedónia, Mexikó, Monaco, Norvégia, Svájc, Szerbia, Ukrajna). Emellett az egyezmény alapján a távmeghallgatás - az EU bizonyítási rendelet és a bagatell rendelet nem részes tagállamával, - Dániával⁵⁵ is alkalmazható.

Az egyezmény alapján polgári vagy kereskedelmi ügyekben az egyik szerződő állam bírósága saját belső jogszabályainak megfelelően megkeresheti valamely másik szerződő állam illetékes hatóságát aziránt, hogy bizonyítást foganatosítson vagy egyéb bírói cselekményt teljesítsen.⁵⁶

A jogsegély iránti megkereséseket a szerződő állam által kijelölt központi hatóság fogadja és továbbítja azokat teljesítésre az illetékes hatósághoz. A megkereséseket a megkeresett hatóság nyelvén, illetőleg angol vagy francia nyelven kell elkészíteni, vagy ezen a nyelven készült fordítással kell ellátni.⁵⁷ A jogsegély iránti megkeresés teljesítése során a magyar bíróság a magyar jog szerint jár el.⁵⁸

A joggyakorlat szerint az egyezmény 7. és 8. cikke alapján lehetséges a videokonferencia alkalmazása.

---

⁵⁴ Ajánlás 7. pont

⁵⁵ Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály: Magyarország és más államok között hatályos, a polgári ügyekben történő igazságügyi együttműködés területén alkalmazandó uniós és nemzetközi jogforrások listája <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/download/6/46/02000/20180102%20%C3%A1llamok%20%C3%A9s%20egyezm%C3%A9nyek%20t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3.pdf> 2019. 07. 22.

⁵⁶ Hágai Egyezmény 1. cikk

⁵⁷ Hágai Egyezmény 2. és 4. cikk

⁵⁸ Hágai Egyezmény 9. cikk

III. Távmeghallgatás a gyakorlatban

1. A távmeghallgatás előnyei

A távmeghallgatási rendszer használata számos előnnyel járhat mind a bírósági szervezet, mind az ügyfelek számára.

Alkalmazásával az ítékezés tértől és időtől függetlenné válik, egyszerűbbé, gyorsabbá és hatékonyabbá teheti az eljárási cselekményeket, ezáltal a bírósági eljárások időszerűségi mutatóinak javulásához is hozzájárulhat.

Másfelől időt és költséget takarít meg az eljárás valamennyi résztvevőjének. Használatával elkerülhetővé válnak az utazással szükségképpen felmerülő költségek, valamint időveszteségek. Például egy Szegeden élő tanúnak nem kell a budapesti tárgyalásra elutaznia, hanem a lakóhelyéhez közel eső távmeghallgatási végpont segítségével a Szegedi Törvényszékről vehet részt a Fővárosi Törvényszéken megtartott tárgyaláson és tehet vallomást. Így nem esik ki egy teljes napot a munkából és nem kell jelentős költséget előlegeznie, vállalva az utazás fáradalmait. A rendszer használata növelheti az idézett személyek megjelenési hajlandóságát is a tárgyaláson. Korábban számos esetben elmaradt a tárgyalás és elhúzódott az eljárás, mert a távolról megidézettek nem tudtak a tárgyaláson megjelenni utazási nehézség, pénzhiány vagy éppen a gyermek gondozásából kieső idő miatt. Ez a távmeghallgatási rendszer alkalmazásával már elkerülhető. A technológia következetes alkalmazása a bíróságok számára is költséghatékony, jelentős per-, illetve bünygyi költség megtakarítást eredményezhet.

A bírósági eljárásokban nem hagyható figyelmen kívül a távmeghallgatás határon átívelő alkalmazása sem, hiszen a társadalmi, gazdasági folyamatok ismeretében jelentős a bíróságok előtti azon peres eljárások száma, ahol valamelyik fél vagy a tanú munkavégzés céljából tartósan külföldön tartózkodik. Ezekben az ügyekben a rendszer használatával gyorsabban és költséghatékony módon a külföldön tartózkodó felek vagy tanúk meghallgatása is széles körben lehetővé válik.

Harmadrészt az új technológia biztonsági szempontból is változást hoz, mely a XXI. századi igazságszolgáltatás alapkövetelménye. A civilisztikai eljárásokban felmerülhet a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott fél, vagy tanú meghallgatása, akinek a bírósági tárgyalásra szállítása számos esetben magas kockázattal jár. E tekintetben a távmeghallgatás mellett már nem csak a gazdaságosság és időtakarékoság szól, ugyanis segítségével kiküszöbölhető a fogvatartott szállításával járó szükségtelen kockázat is. Negyedrészt ezen bizonyításfelvételi mód a védelemben részesítendő meghallgatandó személy biztonságát is növelheti, egyúttal a meghallgatással együtt járó stresszt csökkentheti.

2. Távmeghallgatási eszközök használatának tapasztalatai a bíróságokon

A civilisztikai eljárásokban egyre népszerűbb e technológia alkalmazása, ugyanakkor - a büntető ügyszakkal szemben - még lényegesen kevesebb alkalommal használják ebben az ügyszakban a távmeghallgatási eszközöket. Ennek részben az az oka, hogy a büntetőeljárással ellentétben a civilisztikai eljárásokban nincs olyan ügýtípus vagy eljárási cselekmény, melyre nézve a jogalkotó kötelezően előírja az alkalmazását, másrészt a bírósági végpontok jelenleg még kisebb száma miatt a büntetőügyekben történő alkalmazásának prioritást kell biztosítani.

Például a Szombathelyi Járásbíróságon egy folyamatban lévő per tanúját hallgatták meg az új technológia segítségével. A tanúnak nem kellett Szombathelyre utaznia, hanem a lakóhelyéhez legközelebb eső bíróságról, a Szolnoki Járásbíróságról jelentkezett be.⁵⁹

A Kaposvári Járásbíróság egy kártérítési perben egy budapesti igazságügyi orvos-szakértőt hallgatott meg a rendszer segítségével. A bíróság a szakértőt a Fővárosi Törvényszékre idézte,⁶⁰ így a szakértőnek nem kellett Kaposvárra utaznia, következésképpen a bíróság perköltséget a szakértő pedig időt takarított meg.

---

⁵⁹ Akár bontóperben is alkalmazható a távmeghallgatás <https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/akar-bontoperben-alkalmazhato-tavmeghallgatas> 2019.07.14.

⁶⁰ Élesben vizsgázott a távmeghallgatási rendszer Kaposváron <https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/elesben-vizsgazott-tavmeghallgatasi-rendszer-kaposvaron> 2019.07.14.

A Miskolci Járásbíróság egy házasság felbontása iránti perben alkalmazta az eszközöket, a bírósági és a büntetés-végrehajtási intézeti végpont kapcsolódott össze, ugyanis az alperes a Pálhalmai Büntetés-végrehajtási Intézetben tartózkodott. ⁶¹

A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság több alkalommal tartott távmeghallgatást menekültügyi perekben, ahol a tompai és a röszei tranzitónában elhelyezett végponttal létesítettek kapcsolatot. A bíróság a tranzitónában tartózkodó olyan harmadik országbeli állampolgárokat hallgatott meg tolmács közreműködésével, akik menekültstátusz iránti kérelmet nyújtottak be. ⁶²

---

⁶¹ Akár bontóperben is alkalmazható a távmeghallgatás <https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/akar-bontoperben-alkalmazhato-tavmeghallgatas> 2019.07.14.

⁶² Több száz kilométert spórolt a bíróság - jól vizsgálják a hétköznapokban a távmeghallgatási rendszer <https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/tobb-szaz-kilometert-sporolt-birosag-jol-vizsgazik-hetkoznapokban> 2019.07.14.

IV. Jövő

1. *Bírósági végpontok számának növelése*

A távmeghallgatást érintően következő mérföldkő a már elkészült rendszerrel kompatibilis további 112 bírósági tárgyalótermi végpont kiépítése és a végpontok távmeghallgatási eszközzel történő felszerelése. A fejlesztés az OBH elnöke által alapított „Via Video projekt” keretében valósul meg előreláthatóan 2019. év végéig.

A bővítés eredményeként minden járásbíróságon, törvényszéken és ítéltáblán is lesz már legalább egy távmeghallgatásra alkalmas tárgyalóterem,⁶³ mely bármely más végponttal összekapcsolódva két helyszín között biztosítja majd a folyamatos, ellenőrzött és valós idejű kép- és hangkapcsolatot.

Az új végpontok kialakításával, működtetésével összefüggésben számos teendő merül fel. Így a 112 végpont elhelyezésére szolgáló tárgyalótermekkel kapcsolatos műszaki feladatok elvégzése, a közbeszerzési eljárás lebonyolítása, a végponti eszközök beszerzése és tárgyalótermi felszerelése, a végpontok kivitelezése, telepítése és üzembe helyezése, továbbá valamennyi kapcsolódó szakmai és módszertani kérdés megvitatása, megválaszolása.

A bírósági végpontok számának növelésével a távmeghallgatások számának dinamikus növekedése prognosztizálható. Ez a bírósági szervezet számára további költségmegtakarítást eredményezhet, valamint a bírósági eljárások időszerűségi mutatóinak javulásához is hozzájárulhat. Másrészt az ügyfelek igényei is egyre inkább az elektronikus eljárási formák, a tértől és időtől független ügyintézés irányába mozdultak el. A végpontok számának bővítésével szükségképpen együtt járhat a távmeghallgatások egyre gyakoribb alkalmazása, mely a XXI. század igényeihez igazodva a bíróság szolgáltató jellegét tovább erősíti a bíróság előtti megjelenéssel járó idő- és költségráfordítások

---

⁶³ Gyorsabb, olcsóbb ,egyszerűbb a bírósági távmeghallgatás <https://www.magyaridok.hu/belfold/gyorsabb-olcsobb-egyszerubb-a-birosagi-tavmeghallgatas-3471425/> 2019.07.14.

jelentős csökkentésével, a védelemben részesítendő meghallgatandó személy biztonságának növelésével. A fejlesztések a nemzetközi távmeghallgatások tartására is kedvezően hathatnak, így a magyar bíróságoknak a tagállami, valamint harmadik országbeli bíróságokkal, igazságügyi szervekkel való együttműködését előmozdíthatják, fokozhatják.

Az OBH távlati célja minden bírósági tárgyalóterem távmeghallgatásra alkalmas eszközzel való felszerelése.

2. Az annotáló szoftver

A távmeghallgatás során készült kép- és hangfelvételek jelenleg nem támogatják maradéktalanul a hatékony munkavégzést, mivel a felvételekben történő keresés nem biztosított.

Cél, hogy a távmeghallgatás során készült kép- és hangfelvételek egy ún. annotáló szoftver segítségével jól használhatóvá, különböző szempontok szerint kereshetővé váljanak.

A szoftver segítségével a felvétel készítése során, illetőleg utólag a bíró vagy a jelenlévő igazságügyi alkalmazott különböző feljegyzéseket helyezhet el, amelyekhez megjegyzéseket fűzhet. Az adott időponthoz rögzített megjegyzések szerkeszthetők, kibővíthetők, törölhetők. A megjegyzések lehetővé teszik, hogy a felvételek akár a beszélő személye, akár egyes eljárási szakaszok kezdete szerint kereshetők legyenek, megkönnyítve ezzel a bírói munkavégzést.⁶⁴

---

⁶⁴Új távlatokat nyit a Via Video projekt a bírósági munkában - Interjú Dr. Schmidt Péterrel, az Egri Törvényszék Büntető Kollégiumának vezetőjével <https://egritorvenyszek.birosag.hu/hirek/20190125/uj-tavlatokat-nyit-video-projekt-birosagi-munkaban-interju-dr-schmidt-peterrel-az> 2019.07.15.

A „Via Video projekt” keretében már kialakításra került a kép- és hangrögzítés használhatóságához szükséges annotáló szoftver specifikációja, melynek fejlesztése várhatóan 2020-ig valósul meg.⁶⁵

3. Javaslatok

3.1. Fejlesztési javaslatok

A bírósági végpontok számának növelésével a civilisztikai perekben is egyre szélesebb körben lehetővé válik majd e technológia alkalmazása. A rendszer használati gyakoriságának fokozása szempontjából álláspontom szerint előnyös lenne, ha a külképviseletken is kialakítanának távmeghallgatási végpontokat. Másrészt a személyállapotú perek jelentős számára figyelemmel kívánatos lenne az is, hogy a gondnokság alá helyezett elhelyezésére szolgáló otthonokban, fekvőbeteg-intézményekben is végpontok létesüljenek, hiszen ezáltal a gondnoksági perek alperesei ezen intézményekben elhelyezett távmeghallgatási eszközök segítségével kapcsolódhatnak be az eljárásba.

Másrészt a távmeghallgatási rendszer foglalásának folyamata hosszadalmas és bonyolult. Jelenleg a távmeghallgatási igény esetén szükséges a végpont előzetes lefoglalása, mivel kizárólag így biztosítható, hogy az eljárási cselekmény lefolytatásához szükséges tárgyi és személyi feltételek rendelkezésre álljanak. Első lépésként a bírónak egy formanyomtatványt kell kitölteni, majd ezt a foglalásra kijelölt igazságügyi alkalmazottnak (intézményi szervező) átadni. Az intézményi szervező ezt követően telefonál a szervezett végpontra és időpontot egyeztet az elkülönített helyszín szerinti bíróság, büntetés-végrehajtási intézet vagy más szerv intézményi szervezőjével, majd a bírót értesíti a lehetséges időpontról. Amennyiben a bírónak az időpont megfelel, telefonál az intézményi szervezőnek, aki a Conforg rendszerben lefoglalja a végpontot és a foglalás adatait egy formanyomtatványon rögzíti, melyet megküld a bírónak és e-mailben az elkülönített helyszín szervezőjének.

---

⁶⁵ Minden, amit a távmeghallgatásról tudni kell - Interjú Dr. Schmidt Péterrel, az Egri Törvényszék Büntető Kollégiumvezetőjével I. rész <http://kpintra.justice.hu/hirek/20190221/belso-hir/minden-amit-tavmeghallgatasrol-tudni-kell-interju-dr-schmidt-peterrel-az> 2019.07.15.

Érzelhető, hogy a folyamat valóban komplikált és hosszadalmas, a bíróságok elektronizációjának jelenlegi szintjét figyelembe véve pedig nem korszerű.

A Conforg jelenleg csak az elektronikus foglalás lehetőségét biztosítja. Álláspontom szerint szükséges lenne a Conforg rendszerbe egy olyan alkalmazás beintegrálása, mely már a foglalási igény jelzését, a végpontok szabad kapacitását érintő egyeztetéseket és a végpont lefoglalását követően az érintettek tájékoztatását is elektronikus alapokra helyezi, továbbá egy olyan intelligens tárgyalótermi foglaltsági naptár kialakítása, mely már a foglalási igény jelzésekor jelzi a szabad végponti kapacitást vagy annak hiányát.

Harmadrészt a távmeghallgatás útján fogatosított eljárási cselekményekről készült írásbeli jegyzőkönyv készítése az erre kijelölt igazságügyi alkalmazott feladata. A jegyzőkönyvek elkészítése hosszadalmas, az érdemi munkavégzéstől sok időt von el. A távmeghallgatási rendszert ennél fogva rendkívül hasznos lenne egy olyan szövegszerkesztő programba integrálható beszédfelismerő- és leíró szoftverrel bővíteni, amely az eljárási cselekményen részt vevők beszédét azonnal vagy a hangfelvétel alapján utóbb szerkeszthető szöveggé képes átalakítani. E szoftver hosszútávon elősegíthetné a hatékonyabb munkaidő-felhasználást, előmozdíthatná az igazságügyi alkalmazottak érdemi munkavégzésben történő részvételét.

3.2. Bírák ösztönzése

A bírósági távmeghallgatási rendszer használati gyakoriságának fokozásához a bírák ösztönzése elengedhetetlen. Ennek előfeltétele a bírák és az igazságügyi alkalmazottak tudásának bővítése, elmélyítése a távmeghallgatás elméleti, gyakorlati, informatikai rendszerhasználati ismereteit érintően. Ez folyamatos központi, regionális illetőleg helyi képzések során, továbbá az egyes bíróságokon kialakult, össz-szervezeti szinten hasznosítható jó gyakorlatok megosztása keretében valósulhat meg.

A technológia alkalmazása paradigmaváltást igényel a bírák részéről, hiszen eddig, ha egy tanú az ország másik felében lakott, az eljáró bíróság megkereste a tanú lakóhelye szerinti bíróságot és megkeresett bíróság útján hallgatta meg a tanút. A távmeghallgatással a megkeresett bíróság jogintézménye hosszútávon lényegében elveszíti szerepét. Az új technológia ugyanis a megkeresett bíróság útján történő bizonyításfelvételhez képest a legtöbb esetben előnyökkel jár, hiszen az ügyben eljáró bíró maga folytatja le a bizonyítást, így azonnal reagálhat a meghallgatáson előadottakra, a közvetlenség folytán a bizonyítékot alaposabban tudja értékelni és lehetőség van egyszerre több különböző helyiségben tartózkodó személy párhuzamos meghallgatására is.

A távmeghallgatási végpontok számának növelése szükségszerűen magával hozhatja azt a helyzetet, hogy egy civilisztikai perben az érdemi tárgyalás teljes mértékben lefolytatható videokonferencia útján, amennyiben az eljárási szereplők a perbíróságtól távolabb tartózkodnak. Például a Győri Járásbíróságon folyamatban lévő eljárásban a bíró a perbírósági végponton, a nyíregyházi felperes és jogi képviselője a Nyíregyházi Járásbíróság távmeghallgatási tárgyalóterméből, míg a fogvatartott alperes a büntetés-végrehajtási intézeti végpontról kapcsolódik be, a szegedi szakértőt pedig a Szegedi Járásbíróság távmeghallgatási helyiségéből hallgatja meg a bíróság. Az érdemi tárgyalás egészének távmeghallgatási alapokra helyezése jelenleg még vízió, azonban a technológia bővítésével hosszú távon realitássá válhat.

V. Összegzés

A technológiai újítások széleskörű elterjedése, használatuk mindennapossá válása, az informatika és a számítógépes hálózatok robbanásszerű fejlődése szükségképpen magával hozta azt az igényt, hogy a fejlődés által biztosított előnyöket a bírósági eljárásokban is hasznosítsák.

A bírósági eljárásokat érintő innováció meghatározó állomása a távmeghallgatás országos szintű bevezetése.

A hazai civilisztikai szabályozás gyökerei 2015-ig nyúlnak vissza. A technológiai fejlődés elmaradottsága, valamint a jogalkotó által biztosított szűk alkalmazási kör következtében a távmeghallgatás a kezdeti időszakban csak periférikusan jelent meg a bírósági civilisztikai joggyakorlatban.

Az elmúlt évek digitalizációs trendjeinek hatására a bírósági szervezet a társhatóságokkal együttműködve vizsgálta a jogintézmény fejlesztési, kiterjesztési lehetőségeit, s a nemzetközi szabályozás, tapasztalatok, jó gyakorlatok megismerését követően közreműködött a távmeghallgatás országos szintű bevezetését biztosító infrastruktúra-bővítési, valamint jogalkotási folyamatokban.

A távmeghallgatás országos szintű alkalmazását biztosító fejlesztések első üteme 2018-ban lezárult. Jelenleg 72 bírósági végpont biztosítja a folyamatos, ellenőrzött, valós idejű kép- és hangkapcsolatot, a hang-, illetőleg a kép- és hangfelvétel rögzítését e technológia alkalmazása esetén. A bírósági tárgyalótermekben kialakított rendszer egységes, műszaki, informatikai felszereltsége, működési mechanizmusa azonos az eljárás típusától függetlenül, illetőleg tekintet nélkül arra, hogy eljárási cselekmény helyszínéről vagy meghallgatott végpontról van szó.

A Pp. és a kapcsolódó jogszabályok - az elektronikus ügyintézés kiterjesztésével összhangban - a korábbiakhoz képest már szélesebb körben biztosítják a távmeghallgatást az egyes eljárási cselekmények foganatosításakor, mely hivatalból, illetőleg kérelemre is elrendelhető. A jogintézményre vonatkozó keretszabályokat az eljárási törvény, míg a részletszabályokat, technikai

jellegű előírásokat végrehajtási rendeletek tartalmazzák. A határon átvélő alkalmazást biztosító hatályos jogszabályok is széles körben lehetővé teszik a hazai bíróságok és a tagállami, valamint harmadik országbeli bíróságok, igazságügyi szervek közötti, távmeghallgatási eszközök útján történő kapcsolatfelvételt.

A távmeghallgatási rendszer országos szintű kiépítése és a technológia használatának gyakoribbá válása számos előnnyel járhat mind az ügyfelek, mind a bírósági szervezet számára. Hosszútávon hathatósan hozzájárulhat a bírósági eljárások időszerűségi mutatóinak javulásához, az eljárások transzparenciájának növekedéséhez, a bíróságok szolgáltató jellegének erősítéséhez. A távmeghallgatással mind a bíróság, mind az ügyfelek időt és jelentős költséget takaríthatnak meg, a fogvatartottak szállításával járó biztonsági kockázatok nagymértékben csökkenthetők, a védelemben részesítendő személyek biztonsága garantálható. Alkalmazásának kiterjesztésével megvalósulhat a tértől és időtől független ítélkezés.

A távmeghallgatás országos szintű alkalmazását biztosító fejlesztések második üteme már megkezdődött, melynek keretében további 112 bírósági tárgyalótermi végpont kiépítése és távmeghallgatási eszközzel történő felszerelése valósul meg várhatóan 2019. év végéig. A bővítés eredményeként minden ítélőtáblán, törvényszéken és járásbíróságon lesz távmeghallgatásra alkalmas tárgyalóterem.

A fejlesztések ugyanakkor ezután sem állhatnak meg, hosszútávú cél - a XXI. század igényeihez igazodva - minden bírósági tárgyalóterem távmeghallgatásra alkalmas eszközzel való felszerelése, valamint a rendszer működésének folyamatos optimalizálása.

Ahogy a IV. fejezetben is rámutattam, a távmeghallgatás során készült kép- és hangfelvételeket érintően elengedhetetlen egy ún. annotáló szoftver fejlesztése, melynek segítségével a felvételek jól használhatóvá, különböző szempontok alapján kereshetővé válnak és ezáltal a hatékony bírói munkavégzést is elősegítik. Fejlesztési javaslataim között szerepel továbbá a távmeghallgatást

biztosító foglalási folyamat egyszerűsítése és korszerűsítése, teljes elektronikus alapra helyezése, mely szintén kulcsfontosságú feladat. A távmeghallgatási rendszer beszédfelismerő- és leíró programmal történő bővítése álláspontom szerint ugyancsak egy nagy lépést jelenthet az e-bíróság felé vezető úton.

Emellett nélkülözhetetlen a távmeghallgatási rendszert alkalmazó bírák és az őket segítő igazságügyi alkalmazottak rendszeres képzése, ismereteik bővítése, elmélyítése és ösztönzésük a technológia használati gyakoriságának fokozásához.

A jogszabályok által biztosított szélesebb alkalmazási kör és az infrastruktúra fejlesztése eredményeként hamarosan megvalósulhat a civilisztikai ügyekben is a távmeghallgatási technológia hazai térnyerése, mely a digitalizációt érintően a magyar bírósági szervezetet Európa élvonalába emelheti.

Felhasznált irodalom jegyzéke

- Az OBH Elnökének 2016. évi beszámolója https://birosag.hu/sites/default/files/2018-09/2016_eves_beszamolo.pdf 2019.07.10.
- Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály: Magyarország és más államok között hatályos, a polgári ügyekben történő igazságügyi együttműködés területén alkalmazandó uniós és nemzetközi jogforrások_listája
<http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/download/6/46/02000/20180102%20%C3%A1llamok%20%C3%A9s%20egyezm%C3%A9nyek%20t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3.pdf> 2019. 07. 22.
- Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlasza, Bizonyításvétel - Magyarország https://e-justice.europa.eu/content_taking_evidence-374-hu-hu.do?member=1 2019.07.17.
- Akár bontóperben is alkalmazható a távmeghallgatás
<https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/akar-bontoperben-alkalmazhato-tavmeghallgatás> 2019.07.14.
- Hetvenkét bírósági végponton telepítették a távmeghallgatáshoz szükséges infrastruktúrát
<https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/hetvenket-birosagi-vegponton-telepitettek-tavmeghallgatashoz-szukseges> 2019.07.10.
- Fejlődik a távmeghallgatás: Együttműködési megállapodást kötött az OBH és a NISZ Zrt.
<https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/fejlodik-tavmeghallgatás-egyuttmukodesi-megallapodast-kotott-az-obh-es> 2019.07.11.
- Gyorsabb, olcsóbb ,egyszerűbb a bírósági távmeghallgatás
<https://www.magyaridok.hu/belfold/gyorsabb-olcsobb-egyszerubb-a-birosagi-tavmeghallgatás-3471425/> 2019.07.14.
- Minden, amit a távmeghallgatásról tudni kell - Interjú Dr. Schmidt Péterrel, az Egri Törvényszék Büntető Kollégiumvezetőjével I. rész
<http://kpintra.justice.hu/hirek/20190221/belso-hir/minden-amit-tavmeghallgatásrol-tudni-kell-interju-dr-schmidt-peterrel-az> 2019.07.15.
- Több száz kilométert spórolt a bíróság - jól vizsgálják a hétköznapi ügyekben a távmeghallgatási rendszer <https://birosag.hu/hirek/kategoria/birosagokrol/tobb-szaz-kilometert-sporolt-birosag-jol-vizsgazik-hetkoznapokban> 2019.07.14.

- Új távlatokat nyit a Via Video projekt a bírósági munkában - Interjú Dr. Schmidt Péterrel, az Egri Törvényszék Büntető Kollégiumának vezetőjével

<https://egritorvenyszek.birosag.hu/hirek/20190125/uj-tavlatokat-nyit-video-projekt-birosagi-munkaban-interju-dr-schmidt-peterrel-az> 2019.07.15.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról

19/2017. (XII.21.) IM rendelet a polgári eljárásban a tárgyalás, a meghallgatás elektronikus hírközlő hálózat útján történő megtartásáról

24/2017.(XII.22.) IM rendelet a polgári és közigazgatási bírósági eljárás anyagát rögzítő felvétel alkalmazásának részletes szabályairól

3/2016. (II.22.) IM rendelet a polgári eljárásban a tárgyalás, a meghallgatás zártcélú hálózat útján történő megtartásáról

A polgári és kereskedelmi ügyekben külföldön történő bizonyításfelvételtől szóló, Hágában, 1970. március 17. napján kelt Egyezmény

861/2007 EK európai tanácsi és parlamenti rendelet a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről

1206/2001/EK tanácsi rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről

Európai Unió Tanácsának 2015/C 250/01 számú, „Az igazságügy területén a határokon átnyúló videokonferenciák alkalmazásának előmozdítása és a legjobb gyakorlatok megosztása a tagállamokban és uniós szinten” c. ajánlása